

REDAȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile se retrimit.

INSERATE se primesc la **ADMINISTRAȚIUNEA** în Brașov și la **redacțiunile** Birourilor anului:
In Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augenföld & Emerich Lesner. Heinrich Sohalak. Rudolf Mosso. A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie armonioasă pe o coloană 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tariful și învoială.

RECLAME pe pagina a 3-a o serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 43)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.

Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la a-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea. Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 236.—Anul LXII.

Brașov, Duminică 24 Octombrie (5 Noembrie).

1899.

Fondul de dispozițiune.

Să nu ne mirăm, că la noi dărilor sunt atât de mari și că bieții cetățeni contribuabili se simt atât de apăsați și sicanati de executori, căci Dōmne mare este numărul ticăloșilor sēvrișite de cei dela stăpânire și mulți bani costă acestea! Numărul fărădelegilor lor nuli pōte sci nimeni, căci le-au ascuns și acoperit în așa chip, ca în veci să nu li se pōtă da de urmă. Dēr se întâmplă totuși câte-odată, ca să ese la lumină câte una mai bōcănă și atunci tōtă lumea de omeniă rămâne uimită și încremenită de cutzanța, cu care cărmuitorii acestei țēri risipesc bănișorii storși adese-orî cu toba de pe spinarea cetățenilor.

Așa s'a întâmplat și acum de curēnd într'o ședință a comisiunei financiare a dietei, care se ocupă cu desbaterea proiectului de budget pentru anul viitor. A venit vorba adecă despre așa numitul „fond de dispozițiune“. Pentru ca cetitorii să fiă mai bine lămuriti, vom spune, că acest fond, care constă din considerabila sumă de 200,000 floreni, se pune în fād-care am la dispozițiunea guvernului, ca să-l întrebunțeze pentru scopuri secrete politice.

Guvernul împarte acest fond cum vrē și cui vrē, fără să fiă însă dator a-și face o dare de sēmă publică. Presidiul-ministerial este însă dator a purta socotelii asupra banilor cheltuiți și a pēstra chitanțele în arhivă. Aceste socotelii și chitanțe însă, de cum-va există, guvernul le ține închise și nu vrē cu nici un chip să le arate pentru legitimarea sa nici măcar unor bărbați de încredere din sinul comisiunei.

De aci s'au născut bănueli și, când ministrul-președinte Szell a cerut să i-se voteze și lui acest fond de dispozițiune, deputații opoziționali au început a șovăi și a se opune.

A rămas în urmă, ca cestiunea să fiă adusă și în dietă.

Avem să scim, că acest fond din capul locului s'a înființat cu gânduri necurate. S'a dīs, că scopul fondului este, ca din el „să se provadă cu informațiuni autentice (!!!) gazetele din Viena și străinătate spre a zădărnici agitațiunile scriitorilor daco-români, panslaviști, săsesci din Ardeal, și nemțesci din Austria.

Acesta a fost unul din scopurile, pentru cari s'a votat fondul de dispozițiune. Va să dică, cum bine observă chiar una din foile unguresci, li-au trebuit bani din budgetul statului, pentru-ca să câștige și cumpere cu ei ici colea câte-un țiar mai mare din Franția, Anglia, Italia și Germania, cari să publice în coloanele lor corespondențele biuroului, de pressă unguresc.

Ētă, cum știu guvernele unguresci să folosescă banii nenorociților noștri contribuabili! În mod fățis se votează sume din budgetul comun al statului pentru a corumpe pressa străină spre a umplē lumea cu insulte și minciuni la adresa cetățenilor, cari constituie majoritatea populațiunei acestui stat. Acum vor înțelege dōră toți, de unde rēsare isvorul acelor sciri și articuli plini de bārfeli și minciuni de prin unele gazete din străinătate, ce erau îndreptați în contra noastră. Ētă, cum cei ce ne invită să facem cu ei „fracziitate“ știu să arate bunăvoința față de noi! Ne ocărăsc înaintea streinătății și plătesc gazetele jidovesci din statele mari, ca pe ei să-i laude, ēr pe noi să ne hulēscă!

Al doilea scop fățis și declarat al fondului de dispozițiune era, de-a împiedeca, cum se dicea, „agitațiunile ultraștilor naționalităților prin întemeierea de gazete patriotice românesci, sērbesci și slovācesci“. Ētă așa-dēră, că avem dovadă pe față, cum stă treaba și cu faimōsa tōiă a lui Alexics,

numită „Poporul“, care se trimite comunelor romānesci! El o fōiă venișōsă, pe care, cum vedem, a înființat-o guvernul cu scop, ca pe Romāni să-i amētescă și zăpăcescă, înstrēinându-i de bărbații luminați și vrednici ai lor, cum de mai multe-orî am arătat-o.

Deși scopurile fondului de dispozițiune sunt atât de imorale, pēcătōse și revoltătōre față de noi, Nemaghiarii, nu s'a aflat un singur deputat în dieta țērei, care să fi dīs o vorbă contra votării lui. Semn, că toți sunt pētrunși de aceeași ură, de aceleași intențiuni dușmānose față de noi.

Nici acum nu s'ar fi găsit nimeni, care să-și ridice glasul contra acestui fond, dēcă n'ar exista bănueli, că guvernul lui Banffy l'a întrebunțat și pentru cumpărarea de suflete în favorul său la alegerile de deputați. De aci s'a născut vrajba și acesta a îndemnat pe opoziționali să-și ridice vocea contra faimosului fond de dispozițiune.

Să înțelegem dēr, pentru-ce dările sunt atât de mari. Știu dōră șovinistii dela cărmă, cum să le folosescă!

Revista politică.

În nici una din cele două jumētăți ale monarhiei dualiste austro-ungare nu s'a petrecut săptămāna acesta vre un eveniment politic mai de sēmă de interes general. În dieta ungară, care s'a redeschis Lunī, s'a făcut puțin șgomot din pricina pēdepselor, ce li-s'au dictat acelor rēserviști unguri, cari cu ocazia adunărilor de control au rēspons la apelul nominal cu „jelen“ unguresc în loc de „hier“ nemțesc. Ungurii și foile lor au făcut capital politic din acesta afacere și au interpelat guvernul din Pesta, cum de suferē să se aducă „națiunei“ o vātēmare atât

de mare și dreptul limbei maghiare în armată să fiă încălecat. Ministrul Szell însă nu a dat interpelării nici un rēspons; bag' sēma nu-i dă nici lui mână să se ia la cērtă cu ministrul comun de rēsboi, care a dat aspră poruncă, ca la adunările de control rēserviștii să rēspondă când sunt chiămați pe nume, numai în limba germană, care este limba oficiōsă a armatei.

Dincolo în Austria i-a succes guvernului Clary să facă a-se alege delegațiunea austriacă. Alegerea s'a și întēmplat. Opoziția n'au făcut, dēcă Germanii radicali. Pentru alegerea delegațiunei a stăruiț însu-și Majestatea Sa monarchul, care a trimis o telegramă ministrului președinte Clary, rugându-l să stăruească pe lângă conducătorii partidelor din majoritate, de a nu ridica piedeci și greutăți și de a se face alegerea cât mai curēnd. Voința monarchului a fost împlinită și alegerea s'a făcut în tōtă regula Sāmbăta trecută în parlament. În urma acēsta, se dice, delegațiunile se vor întruni pe la sfirșitul lui Noembrie a. c.

În afară de cestiunile generale politice, de un deosebit interes pentru noi este și trebuie să fiă **atitudinea clerului român unit** în prēmja întruniri sinodului archidieceșan din Blașiū, convocat pe điuva de 22 Noembrie, în care se vor desbate, cum scim, afaceri de mare însemnătate, cari privesc interesele de viață ale bisericei Romānilor uniți. Tocmai acum se țin pe întreg cuprinsul archidieceșei de Alba-Iulia și Făgăraș adunările protopopesci, în care preoții fiă-cărui protopopiat au să ia poziția în cestiunile grave ce privesc așa de mult biserica, precum *autonomia, ajutorul de stat* etc., și să alēgă câte-un preot din tract, care împreună cu protopopul vor merge, ca delegați, la Sinodul din Blașiū.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

O filă dedicată memoriei căpitănului Stanciu.*)

Un bătrân, onest și modest soldat, și-a luat de câte-va đile sborul spre oștile ceresci! Pretinul meu părintesc, căpitănul Stanciu a murit! În adevēr, un bărbat cu totul simplu, dēr cu atât mai venerabil, cu cât și-a îndeplinit rolul cu totul desinteresat la orî-ce post, la care a fost aședat. Și așa ceva e mult! Lealitate, modestiă, simț de datorință și dragostea de adevēr ađi nu mai impun mulțimei; înaintea ei numēră ceva numai acela, care are ceva, sēu mai bine dīs, care are cam „multișor“ și, dēcă să pōte, pōrtă pe sigil și o corōnă.

*) Un bun cunoscut, de naționalitate sēsescă, al de curēnd decedatului căpităn Stanciu, dedică memoriei acestuia rēndurile ce le publicăm aici în traducere

Ōmenii sēraci, precum să scie, au unul față de altul respect condamnabil de puțin, ēr pe de altă parte în multe casuri sunt într'atât de servili, încât cad în ghenunchi înaintea acelor, cari în umbra marilor lor strămoși vegetēză în deplină nelucrare.

Aceste cuvinte nu mi-le dictēză servilismul, sēu egoismul, căci bine știu, că talentul, marinositatea și simțul de activitate nu sunt privilegiul exclusival al celor ce pōrtă nume rēsunătōre.

Căți genii nu se veștejesc în umbra unei retrageri modeste, necunoscuți și nerecunoscuți! Câte inimī energice, inimī, cari se aprind la flacāra celei mai nobile iubiri, nu bat sub o haină simplă, nebătătōre la ochi!

Și o astfel de inimă a avut și Stanciu! El a fost un fiu de țēran, pe care tatăl sēu bucuros l'ar fi dedicat misiunei preoțesci. De vreme

ce însă lucrul a fost prea mult cumpănit, fără de a-se isprăvi ceva, „preoția“ a rămas pentru tot-dēuna „dorință“, căci înrolarea tinērului Stanciu în serviciul militar, a pus capēt la tot planul.

Deja dela începutul carierei sale militare fiind favoritul repozatului colonel David Urs baron de Marginea și cavalier al ordinului Theresian, a luat parte la tōte gloriōsele fapte rēsboinice ale aceluia din victoriōsa campaniă dela Lissa.

Stanciu s'a reîntors din acēstă campaniă fără vre-o distincțiune esteriōră, ceea-ce însă pe el — întrucât l'am cunoscut — nu l'a alterat de loc; căci sigur era, că și-a îndeplinit cu credința datorința, și consciința despre acēsta a împedecat în el orî ce exagerare bolnāviciōsă a ambițiunei vātēmate.

În urma unui morb intern, pricinuit de strapațele rēsboiului, cu inima îndurerată s'a retras, în cei mai

frumoși ani ai virstei sale bărbătesci, din serviciul activ. S'a aședat apoi în localitatea mea natală sēsescă romānescă și a purtat aici mai multe posturi onorifice cu o imparțială demnitate. Cu tatăl meu, tehnic de profesiă, a stat într'un raport deosebit de pretiniă și a umblat mult și în casa noastră părintescă. Frumōse timpuri au fost acelea, când Sașii și Romānii fraternisau unii cu alții. Dēr — *perdū!* s'au dus!

Ca „copii“ ai tehnicului, bravul bărbat ținē mult la noi și de multe ori desfăta inimile nōstre cu fel de fel de glume soldătesci. Mānia încăpătinată și risipa n'au fost nici când în firea lui; peste tot trăia cumpētat și modest, și prin acest mod cumpētat de traiu a esercitat o influință fōrte binefăcētōre asupra celor dimprejurul sēu, mai ales asupra colegilor sēi de funcțiune.

Și aici era el întru tōte soldat.

Până acum avem cunoștință despre hotărârile a trei sinode protopopesce: *Turda, Elisabetopol și Alba-Iulia*. Preoțimea noastră, care a luat parte la sinodele protopopesce amintite, a dat dovadă, că scie să fiă la culmea chiămării, când datorita cere. Ea și-a exprimat firma voință și dorință, ca biserica română unită să-și aibă *autonomia sa proprie*, deosebită de a bisericii romano-catolice unguresce, și cu nici un preț nu vră, ca provincia metropolitană de Alba-Iulia să fiă contopită în organismul autonom al bisericii catolice latine. Privitor la *ajutorul de stat*, sinodele au protestat în contra împărțirii lui de către guvern, și au declarat, că acest ajutor numai așa îl vor primi în viitor, decât li-se va împărți preoților de singura autoritate competentă: consistorul din Blăși. Nu ne indoim, că toate sinodele protopopesce vor lua hotărâri în acest sens, precum nici nu se poate altfel, ăr hotărârile lor vor căde greu în cumpăna Sinodului din Blăși dela 22 Noemvre, asupra căruia sunt așintite acum toate privirile credincioșilor bisericii române unite.

Di de mare însemnătate a fost pentru frații noștri din *Bucovina* ziua de Lună 30 Octomvre n., când s'a ținut *adunarea preoțimei române* din țera întregă. Au luat parte la acea adunare 222 de preoți, ăr cei vre-o 60, cari n'au putut participa, au trimis plenipotențe, prin care declară, că primesc întru toate hotărârile adunării. Două au fost cauzele acestei adunări memorabile. În timpul din urmă preoțimea română din Bucovina a fost epusă la ne mai pomenite atacuri îndreptate asupra ei de către însuși presidentul țării, urgisitul br. Bourguignon, și de către preoții ruteni. În ziua de 18 August presidentul Bourguignon primind deputația clerului în frunte cu metropolitul Arcadie, a imputat preoțimei române, că e nepatriotică și că nu se conduce de adevărată iubire și lealitate față de dinastie, deorece multe familii preoțesci portă treicolorul românesc, care formeză colorile unui stat străin. În urma acestei insulte și suspiționări infame, preoțimea română din Bucovina s'a ridicat dela un cap la altul al țării, protestând puternic contra invinuirilor neîntemeiate, că adevărat Românii n'ar fi credincioși țării și împăratului. S'au ținut adunări de protestare prin districtele protopopesce și toate încercările guvernului de a domoli viscolul protestator, au fost zadarnice. Bourguignon și-a luat atunci refugiul la

alt mijloc. Pentru-ca să și spele obrazul, cum se dice, presidentul țării a pus la cale pe mulți preoți rusneci să mērgă la Cernăuți la metropolitul Arcadie să-l tāmăieze și tot-odată să împroșce cu noroiu în preoțimea română. Asta a fost a doua cauză, pentru care s'a convocat marea adunare dela 30 Octomvre a preoțimei române.

După scirile sosite din Cernăuți, adunarea a fost imposantă. Ea a luat o rezoluțiune bărbătescă, în care protesteză contra invinuirilor de nepatriotism, ce i le-a adus presidentul țării. Un exemplar din rezoluțiune se va trimite ministrului austriac de interne, altul ministrului de culte, altul primului ministru Clary cu rugarea s'o subțernă Majestății Sale monarchului, și în fine s'a trimis una, prin o deputațiune, metropolitului Arcadie. Tote patru adresele au fost iscălite de cei 222 de preoți, care au luat parte la adunare. Mai amintim, că adunarea a trimis și o telegramă Majest. Sale monarchului, asigurându-l de neclintita credință și alipire a clerului român și a credincioșilor către înalta casă împăratăscă și către monarchia.

Sântul entusiasm național a fost, care a dat naștere acestei mărețe adunări. „Buciumul deșteptător a răsunit în Bucovina“, dice organul fraților noștri din Cernăuți, „și valuri-valuri s'au pornit din văi și din câmpii, dela Nistru până în Carpați cetele pionirilor naționali, ca să-și împlinescă cea mai sântă datorință a lor, dictată de timpurile grele, prin care trece astăzi poporul nostru“. — Salutând cu viuă bucuria această măreță manifestațiune, dorim fraților noștri din Bucovina isbândă deplină în lupta nobilă pentru dreptate și naționalitate!

În străinătate, afară de războiul dintre Englesi și Buri, nu s'au petrecut lucruri mai mari. De-oamdată în cercurile politice și diplomatice se vorbește mult despre călătoria, ce o va face **împăratul Wilhelm în Anglia**. S'a vorbit și până acum mult despre această călătoria, care tocmai acum în timpul războiului are o mare însemnătate politică. Împăratul Wilhelm va sosi în Anglia la 20 Noemvre n.

Înainte de ce împăratul Wilhelm ar pleca în Anglia, el va primi **visita părechii imperiale rusesce la Potsdam**. Țarul și Țarina vor sosi Miercurea viitoare în Germania. Și acestei visite i-se dă, firesce, un însemnat caracter politic.

Opunerea Cehilor. Cehii caută toate mijlocele posibile de a-și manifesta că se pôte de tare opoziția lor față de guvernul din Austria. Diarul din Brünn „*Lidove Noviny*“ scrie, că comunele din ceroul *Morava-Budweis* au ținut zilele trecute o adunare și toți primarii comunelor au subscris o declarațiă, prin care declară de ilegală retragerea ordonanțelor de limbă și adaug, că decât guvernul nu se va întoroe la drept și lege, ei vor recurge la rezistența pasivă, adevă: 1. Cu 1 Ianuarie 1900 vor sista încassarea dărilor; 2. Nu vor mai primi nici o scrisore seu act în limba germană, nici dela autoritățile militare, nici dela cele civile; 3. Vor procede așa, ca poporul ceh însuși să-și valideze drepturile lui înscriere în legi.

Războiul între Englesi și Buri.

Săptămâna această a fost jalnică pentru Englesi. După-ce ei au pierdut orașele Glencoe și Dundee cari au căzut în stăpânirea Burilor, și după-ce generalul Yule a fugit cu oștile sale în Ladysmith, punctul cel mai însemnat al operațiunilor în Natal, apărat de generalul Withe cu 12,000 de omeni, inamicul a urmărit pas de pas pe Englesi până aici. În jurul Ladysmith-ului s'a concentrat lamura armatei transvaaliene și oranjene, formând un corp de 16,000 omeni.

Generalul White vedând primejdia în care se află, a trimis Duminică noptea spre Lună un corp de armată, ca să ocupe o însemnată pozițiune a inamicului și Lună des de dimineța s'a început lupta înverșunată între Buri și Englesi, din care cești în urmă au suferit pierderi mari. Nu mai puțin ca 2000 de Englesi cu 42 ofițeri, multime de tunuri și munițiuni au căzut pradă în mâinile Burilor, afară de morți și răniți. La oaltă Englesii au pierdut 3500 de omeni.

A doua-zi, Marți, Buri au început să bombardeze orașul, pe care îl țin impresurat de toate părțile. Ghiulelele din tunurile lor ajunseră până în oraș. Despre lupta această cu tunurile nu se scie până acum nimic pozitiv. A sosit însă o telegramă din Capstadt agenției „Havas“ din Paris, în care se spune, că Buri oranjeni au ocupat stațiunea Colentis și au tăiat lui White orice drum de retragere. Se dice chiar, că White ar fi fost rănit de un glonț. Buri s'au făcut acum stăpâni pe linia ferată ce duce la *Pietermaritzburg* și *Durban*, ba o telegramă, ce a primit-o agentul transvaalian Leids din Bruxella, spune, că o puternică trupă de Buri a plecat spre Durban, pentru-ca ocupând înălțimile de acolo,

să împiedece debarcarea trupelor englese pe uscat, trupe trimise pe corăbii la Africa sudică.

Destul, că White cu aprópe întreaga forță armată englesă din Natal este închis acum în Ladysmith, ca într'o cușcă. De toate părțile el e impresurat de inimiz și cu greu va mai afla scăpare de acolo. O te legramă cu data de 2 l. c. din Londra spune, că Withe ar fi trimis ministeriului de războiu o depeșă, făcându-i cunoscut, că vrând să erumpă din Ladysmith și să se retragă spre Pietermaritzburg, nu i-a succes. În urma această consiliul de războiu engles i-a dat îndrumarea să țină cu orice preț Ladysmithul, până-i vor sosi ajutoare.

Dér decât nu va puté? Dér decât sórtea Ladysmith-ului s'a hotărît până acum? E mare întrebare, decât trupele englese vor puté să sosescă la timp pentru a întari forțele lui White, înainte de ce Buri i-ar fi nimicit totă armata. Trupele trimise din Anglia nu vor puté să sosescă tóte, decât după vr'o patru săptămâni. Ce va face până atunci White și comandantul suprem engles Buller, mai ales decât Burilor le va succede să împiedece debarcarea trupelor englese la Durban?

Din toate câte s'au petrecut până acum apare neîndoios, că acest războiu se va prelungi mult timp. Decă Englesilor nu le va succede a repara înfrângerile, ce le-au suferit până acum, ei au pierdut cu rușine, și după cum au și meritat, războiul. De le va succede însă, Englesii n'au făcut nimic până nu vor fi trecut acasă la dușman, să-l bată acolo, de vor puté. Dér trebuie să se scie, că pentru a merge acasă la Buri, Englesii au să trecă peste un lanț puternic de munți, apărați de tot atâți eroi cunosători ai locurilor și strimtorilor, pe unde mulți Englesi fuduli își vor lăsa fălcile.

Scurt dér: până acum Englesii au păpat bătaie și au pățit rușine. Dumneșeu însuși nu le ajută!

Ce meserii să îmbrățișăm?

Clușiă, Noemvre 1899.

Stim. D-le Redactor! Mulți au scris în afacerea îmbrățișării meseriilor din partea tineretului nostru, îndemnându-i cu tot adinsul, ca în număr cât mai mare să se așede la meserii; ba, multămită lui Dumneșeu, avem mai cu sémă în părțile ardelene mai multe ietitțiuni filantropice și fundațiuni, cu menirea specială nobilă, de a ajutara pe atari tineri, cari se dedică învățătorei vre-unei meserii.

„Dela un soldat solid“ — obicinua el să dice —, „pôte omul mai bine învăța cumpătare și mulțămire, căci un ast-fel de soldat e totdeuna cu fruntea senină, și cine, ca nesoldat, are atâta cât un soldat, trebuie să fiă mulțămit și n'are nici un motiv să tănjescă“.

Cu politica nu și-a prea bătut capul. Numai în anii de mai târziu, când fiu Transilvaniei s'au desbinat și s'a pus basa neînțelegerilor naționale, a isbucnit el în cuvintele: „Așteptați numai, așteptați! va veni timpul, când copiii voștri vor fi ai voștri judecători!“

Acum patru ani, în luna lui August — era într'o vilă la pólele munților Predealului — am vedut pe bătrânul pentru ultima óră.

Și s'a sigilat din nou, și de astădată, vechea noastră prietenia între sgomotul vesel al paharelor la lumina viuă a stelelor nopței, căci spiritul cel sfânt al vinului insuffle-

tesce numai pe adevărații și sincerii amici, pe mizei însă îi face incapabil de sentimente mai înalte.

La despărțire l'am rugat să mai cânte una din doinele sale predilecte din tinerețe, la care bătrânul a început cu un glas domol și ceva vibrant:

Nu roși fetiță dragă
Pentru'n singur sărutat!
In cel, ce-l săruți tu, dragă,
Bate-un suflet de soldat!

Bravo, bravule bătrân!... Acum însă, glasul tău a încetat pentru totdeuna!

G. G. Sachsentreu.

Povestea lui „Mē tem“.

Se dice, c'a fost odată un om, care avea un fecior. Și feciorul acela era așa și așa: nu prea învățat, dér nici prea cuminte, și gāngav din fire,

de când da să vorbească mai repede trântea câte șapte de-odată. Așa era ursita lui; dér ursita lui mai era să fiă și cu noroc.

Feciorul, de care pomenim, crescú mare și crescú holteiú, ajunse la bine, ajunse la réu — dér la frică n'a ajuns în viața lui.

Și odată dise către tată-so:
— Tată, ce-i aceea „Mē tem?“
— Nu sciu, dise tată-so. Vedí d-ta, scia el ce bidigani-i frica, dér nu voia să-i bage feciorului comedii în cap. Dér feciorul stăruia în tótă vremea, ca să-i spue și să-i spue, ăr într'o zi îi dice verds:

— Spune-mi, tată, că de nu mē duc în lume, până unde-oiú auđi ce este „Mē tem!“

Iozadar, că tată so nu voia de fel să-l înfrice și astfel vedú odată, că fecioru-so își ia traista între umere, băta cu măciucă n'mână și se cam mai face dus.

Merse el și merse pe cel drum

și pe cea cale tot cu traista de-a spinare, până ce după atâta vreme, câtă a mers, se pomeni înaintea unor curți minunate, unde se nimeri așa de bine, de ședea tocmai înălțatul împărat.

Se minuna el, de-și punea degetele în gură, de curțile alea proclate și de câte și mai câte îi picau ochiului de pe acolo, ăr căud se uita mai proclat, buf! un pat de pușcă în spate. Adevă, îl trăsni o cătană, care ținea pază la pórtă. Feciorul nostru mai pe jos nu s'a lă-at, ci-i trăsul și el o măciucă cu vēr și îndesat, de l'a săturat de dat, ăr cătană la una ca asta de nimic nu s'a apucat, fără l'a dus la împăratul să-i facă judecată.

Decă l'a dus, și-a povestit feciorul necasurile, boscorodindu-le acolo, de-l umflă pe împărat risul, când îl auđi Dér împăratul, ca om cuminte, cum era, nu l'a dat afară pentru asta, ci l'a oprit, ba încă l'a

Se vede însă, că părinții nu cunosc îndeajuns speciile singuraticale ale meseriilor și acestui motiv trebuie să scriu împrejurarea, că tinerii noștri așa dîcînd în masă se duc numai la câteva meserii, cum este de exemplu păpucăria, cojocăria și ciobotăria, unde aflăm pe copiii români în număr mai mare. Dacă vom purcede tot așa, vom deveni așîmâne unilateralî, când apoi nu vom ajunge nicîdată, ca să avem o clasă de mijloc respectată și cu ore-care putere materială.

„Gazeta Transilvaniei“ de mult timp se ocupă, pe lângă alte cauze naționale, și cu cesiunea meseriilor; sîmîi fie deci iertat, D-le Redactor, a Vîi înșira câteva meserii, la cari Românii sunt pînă acum în măsură de tot mică sîu nu, sunt de fel reprezentăți. Așa avem forțe puținî franselarî, barbierî-friserî, bîrdașî, sculptorî, compactorî, armurarî, perierî, coperitorî de case, curățitorî de mațe, strugari, topitorî de fer, vîrșatorî de clopote, coloratorî, butnarî, măcelarî, fotografî, turnatorî în armă, argășitorî (tăbăcarî-dubălarî), sticlari, pâlărierî, peptenari, hornari, căldărari, lăcătari, lustritorî, turtari, zidarî, funari, mecanici, pardositorî, curelarî, șelari, taurî, croitorî, tipografî, tinicherî, tapetierî, șipetari, măsari, orologeri, rotari, pânerî, vîpsitorî de odăi și cofetari.

Meseriile acestea le îmbrățișează conlocutorii noștri, dîr cu deosebire Sașii, la cari vedem în orașele lor meseriașî de tôte speciile înșirate aci. Acum, decă voim, ca tinerii noștri să îmbrățișeze, deși nu tôte, cel puțin unele din aceste meserii, și decă voim, ca prin meseriașî de aceștia să înmulțim elementul orășenesc, atunci trebuie să îngrijim, ca meseriile acestea să fie la conferirea stipendiilor distins preferite.

Pînă acum s'a îngrijit pentru ajutorarea și stipendiarea învățăcelilor de meserii Asociațiunea pentru cultura poporului român din Sibiu, reuniunea de ajutorare din Brașov, fundațiunea Andronic din Sibiu, repositul Metropolit de pie memoria Dr. Ioan Vancea de Butesa, fostul pr-prosit Constantin Pappalvi din Blăși, în timpul din urmă Forro din Sebeș și în urmă d-l Ioan Vișa proprietar de case din Sibiu, a căruia frumoasă fundațiune se va activa peste 2 ani. Corporațiunile, cari sunt competente a distribui stipendiile pentru învățăcelii meseriașî, ar trebui să îngrijescă, ca competenții să aibă studii suficiente pregătitoare, prin urmare cultură recerută și încă una romănescă, căștigată în școle cu limbă de propunere română, ca

așa, pe lângă ce vor pute îmbrățișa o meserie mai de frunte și bănoasă, să aibă și simț național român spre a pute cu timp alcătui familia române, când apoi, căștigându-și ca maeștri și drepturi politice, vom putestatori și lăfă limba noastră în cercuri tot mai largi, de prin orașe. De asta se teme atât de mult și Beksits Gusztav în cartea sa scrisă în timpul mai prîspăt despre maghiarisarea Ardélului.

O scădere mare este, că în cele mai multe locuri nu se îngrijesc preoții noștri, ca învățăcelii în înțelesul prescrișelor mai înalte să fie instruați în măsură recerută în catechisare, ér comitetele parochiale ar trebui să le distribue gratuit manuale de religiune. Ordinariatele de ambe confesiuni ar trebui să controleze organele lor subalterne întru îndeplinirea datorințelor lor religiöse și tot-deodată permanent naționale.

Cojocneanul.

SCIRILE DILEI.

— 23 Octomvre v.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat următoarele sume: Dela d-na Maria Costescu, Iași (prin d-na Catinca Ios. Pușcariu, Brașov.) Lei 20.— Dela învățătorii din districtul Făgărașului adunați în conferență la Făgăraș fl. 5; — Pe lista nr. 170 „Bocșana“ instit. de credit și econ. în Bocșa montană, fl. 20; — D-l Nicolae Munteanu cu soția sa d-na Maria Munteanu din Hunedóra, a trimis din privilegiul nunții de argint a d-lor fl. 10; — pe lista nr. 169 „Bistrițana“ inst. de cred. și economii în Bistrița fl. 5.

Afară de acesta institutul „Cordiana“ din Fofeldea a decis să contribuie pentru masa studenților cu o cotisațiă minimală de fl. 10 pe an.

Primescă nobilii donatori cele mai căldurose mulțumite dela direcțiunea școlară, pentru frumoșele daruri.

Cum a lucrat Banffy și guvernul sîu? Fôia croată „Agramer Tageblatt“ scrie între altele: „În comisiunea financiară a dietei, a fost vorba nu numai despre aceea, că guvernul baronului Banffy a provăduț cu dotațiuni permanente pe anumii deputați și diare opoziționale; și nu numai despre aceea, că a îndatorat diare opoziționale, dându-le spre publicare anunțuri guvernamentale, — ci s'a mai ridicat (contra lui Banffy) și acușațiunea aprôpe de necreduț, că acelor diare le dedea gratuit timbrele postale. Acesta ar fi o împrejurare, care ar lovi direct în responsabilitatea guvernului și reclamă intervenirea legii penale“. Ce mai sei, decă pe fostul ministru-președinte nu-l vom vedé așîmâne stănd pe banca tribunalului, ca acusat. Ce bine-i va sta!

Comitetul Asociațiunii în ședința sa de Joi a hotărît a angaja ca profesor de musică la șola de fete a Asociațiunii pe d-l Timotei Popovici. — În aceeași ședința s'a luat la cunoscința raportul d-lui avocat Dr. Z. Chirtop în cauza lăsamentalui lui Ianou. O parte din moșia acestui erou al nostru, testată Asociațiunii, s'a vîndut unor rudenii ale lui, ér o altă parte mai mică e de vîndare.

Dar pentru biserică. Locuitorul Dumitru D. Furnică, dimpreună cu soția sa Maria născ. Bacic din Brașov-Scheiă, de profesiune butarî și covrigari, au dăruit bisericii noastre din Brașov-vechiu o părechia de cununî de argint de tôte frumșeșe, în valôre de 86 fl., pentru care daniă subscrisul, în numele comitetului parochial al numitei biserici, îi esprim prin această cea mai sinceră mulțamită, dcrind ca astfel de fapte să afe cât mai mulți imitatori. — Brașov-vechiu, 23 Octomvre v. 1899: Iosif Maximilian, paroch și președ. com. par.

Un Jidan profesor de religia romăcat. Lui „Alkotmany“ i se serie, că în „Alföld“ se află o comună ungrăescă, care are 15.000 de locuitori, toți romano-catolici. În șolă însă religia romano-catolică o propune elevilor catolici—un Jidan! Mai rămâne acum să așim, că Jidani au început să și taie împrejur pe Maghiari.

Cununiă și logodnă D-l Nicolae Galea, absolvent de teologiă, se va cununa mâine, în 5 Novembre n., cu d-ra Valeria Bosdoc, fiica d-lui Ioan Bosdoc din Ciucdiul de Cămpia. — Din Bucuresci ni-se anunță logodna d-lui Damaschin Mihailovici, arhitect român din Timișóra, cu d-ra Albina Pausenberger.

Cercul Hütteman. Reprezentațiunea de eri sêra a succes peste așteptare, întru cât programul a fost din cele mai variate și escelent esecutat. Reprezentațiunea a fost introdusă prin mai multe piese musicale esecutate de musica militară a regimentului din loc, care a concertat și în decursul pauzei. La fine s'a reprezentat interesanta pantomimă „Dracul verde“. Public încă a asistat în număr destus de mare.

Concertul cu abonament al musioei orășenesci din loc se va da mâine-sêră, 5 Nov., în sala dela otel „Europa“. Începutul la 7½ ore sêra.

Câte-va observări

la adunarea Reuniunii învățătorilor din archidieceasa de Alba-Iulia.

Comit. Tîrnavei micî, Oct. 1899.

Onorate D-le Redactor! Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor populari din archidieceasa gr. cat. s'a ținut în Blăși, în 22 Sept. n. c. Rapôrte despre decursul acestei adunări au adus foile din Blăși „Unirea“ și „Fôia Școlastică“. Ca să fiă

incât-va informați și cetitorii numărului de Duminecă ai „Gazetei“ noastre, dați-mî voiă să fac unele reflecțiuni în interesul cauzei la rapôrtele dișe.

„Unirea“ dice, că dintre membrii esterni au participat numai 42 de învățători, ér după „Fôia Școlastică“ au fost 54 de față. Întru adevêr, din 564 membri au venit puținî dinafară. Dêr ce să așteptî dela cei din provinciă mai mult, când și Domnii din centru arată un interes așa de puțin față de reuniunea noastră, încât, afară de Rev. D-n Dr. A. Bunea, nicî unul dintre domnii canonici n'au luat parte la adunare, ba chiar și D-l inspector școlar confesional a lipsit, pe lângă tôte, că cel reg. comitatens nu numai a fost de față la adunare și a luat parte la desbateri, dêr nicî dela masa comună n'a lipsit.

Ce frumos și înălțator de inimă era, decă toți D-nii canonici, cu Escelența Sa D-l Metropolit în frunte, participau la adunarea noastră, și decă înaintea adunării s'ar fi ținut în catedrală o liturgiă solemnă, unde să audă membrii dinafară corul micșt, și să se delecteze în arta cântărei și așa — fiind cei mai mulți învățători și cantori, — să lătescă frumoșele melodii bisericesci prin poporul credincios. Ce așteptă d-nii cei din centru dela învățătorii din comunele depărtate, când nicî ei nu dau o importanță mai mare unei adunări de învățători? Nu ved ei, cum la adunările învățătorilor sași și maghiari se înfățișează nu numai superioritatea școlară și politică administrativă, ci și alți iubitori de șolă cu pozițiuni mai înalte, participând la adunări numai ca să ridice vađa învățătorimei! Numai atunci suntem demni a ne numi culti, când ne vom nisui mic cu mare a da respectul cuviincios factorilor fundamentali școlari, cari sunt în prima liniă învățătorii populari, căci aceștia au menirea cea sublimă, de a cultiva poporul. La noi însă, durere, nicî pînă în ziua de astăzi nu se pot desbêra mai cu sêmă bîtrâni, de datina cea vechiă, de a nu da învățătorilor — încă și în alocațiunile lor oficiöse, la esamenele publice și cu alte ocașuni solemne — titlul de domni: atunci ce să așteptăm dela poporul de rînd!

Ca să înlesnescă membrilor esterni participarea la adunările generale, ar trebui cei din centru să se îngrijescă, ca participanții să capete baremî quartir gratuit! Cum se face asta cu succes cu ocașunea adunărilor generale ale Asociațiunii, unde toți membrii, ba și nemembrii sunt încuartați în singuraticele case ospitale din localitatea, unde se țin adunările, așa s'ar pute și ar trebui să se facă și cu ocașunea adunării învățătorilor.

Îndeșert ne plîngem, că învățătorii esterni nu vin la adunare, când în centru nu se are nicî o îngrijire de ei, — nicî în privința încuartașării lor, nicî în de ale mîncărei, avînd a se susține din ale lor, ceea ce este imposibil de a se cere dela ei, pînă când nu vor căpêta diurne și

și omenit, ér peste nôpte îl poști să mâe la el.

Avea împêratul o curte mai de-o lătore de celelalte curți. Și curtea aceea era de nou zidită. Dêr, veđi d-ta, în ce loc s'o fi nimerit, în ce vreme s'or fi apucat de ea, — curtea nu era curată. Ce era anume într'ênsa, nu putea să scie nime. Împêratul necăjit punea feciori și ér feciori, să o pîzescă, dêr înzadar, că diminêta îi afla lungiți.

Și împêratul în curtea asta aședă pe feciorul nostru să se culce peste nôpte. Dete porunca la vremea aceea, de așternură pat cu perinî și haine minunate; ér, ca să aibă și ceva petrecere, îi așternură o masă cu mîncăi și beuturi: una mai proclêtă decât alta și peste tôte tăbac din greu: nu cu pachetele, ci cu rôtele, de-iscăpărau omului nostru ochii, zărind atâtea frumșeși. Și când a rămas el singur în chiliă, de nimic nu s'a apucat, făr' de beut și de mân-

cat. Și după-ce s'a ospetat, s'a aședat domnesce în pat, umplîndu-și pipa cu tăbac și trăgea-trăgea, de gîndeai, că tôte pipa i-a plesni cu țeve, cu ciatură cu tot.

Pe la douê-spre-dece nôptea, ecă-mi-te trei draci, cu trei saci de bani și o părechia de cărți de jucat dau năvală înăuntru cât pe use, cât pe horn și se aședă la jucat.

— Noroc bun, dice omul nost. Cum o duceți? Cum vê aflați? Bine, că v'ați abătut pe aici, să nu mē lăsați singur. Și se minuna ca de-o comediă, socotind, că limpede-s hornari, căci altfel n'ar fi negri, și n'ar fi intrat pe horn. Și se aședă lângă masă, să-i privescă cum se jocă.

Dădeau ceia, de gîndeai, că se todesc: le umblau degetele ca prisnelele și cartea ca vîntul; când cartea pica și bănetul suna, și era pe masă o clae de galbeni-gălbiniori, cari au la număr sporii.

Atunci ce-i vine în minte omu-

lui nost? — Haid, că s'a băga și el în joc, avînd trei creițari în buzunar. Și cât ai dice unu-doi-trei, i au și șters creițarii tus-trei și tot într'atâta vreme i ar fi șters și cușma din cap, decă o ar fi dat.

Se uita omu cu ochi mari cum i-se duc bănișorii, dêr socotea, că i-or întorce ceia îndêrpt. De unde?

— Mēi, grăi el atunci — dați-mî banii înapoi!

— Ba, că i am miruit, rîspunseră ei.

— Mēi, mie-mî place de voi, d'ala m'am băgat în joc, însă de-mî faceți comedii d'alea, vê bat de acolea muriți.

Diavoliu nicî nu-l aușeau în toliul jocului. Atunci omul ce făcea? De nimic nu se apuca, făr' de măciucă sêraca, și dă pe ei, de le eșia fum din spate. Să fi vêduț, măicuțiță, cum o luară atunci la picior. Nu altmîntrelea, fără gîndeai, că-s

slobodîți din pușcă. Bani, cărți și tôte le-au rămas pe masă, în chiliă.

Mult s'a mirat și desmirat împêratul, când l'a găsit diminêta voios, întreg — nevătêmat și pe masă galbeni grămadă. „Cum ți-ai petrecut nôptea?“ -- îl întrebă el, docrind să scie înêmplarea.

— Bine ntr'un fel, n'am ce dice. Numai pe la mieđu noștii nisce hornari au dat năvală înăuntru cât pe use, cât pe horn și s'au apucat la joc. N'ași fi avut nimic cu asta, că-mî plăcea de jocul lor, dêr când m'am pus și eu cu dênșii, ce au făcut, cum au făcut? m'am vêduț șters de creițarii, ce-i aveam. Le đic cu buna: dați-mî banii, că-s dela tata. Ei ba. Atunci i-am blageslovit cu măciuca, de sciu, că n'or mai veni pe aici la joc.

— Ba mē tem, c'or veni, rîspunse împêratul. Rēmăi încă pe aici și în vre-o nôpte de s'or mai nimeri nu-i lăsa 'n pace, pînă n'or face

banii de călătorie în măsură recerută. Membrii sinodului, care se va ține în luna lui Noemvre, vor avea diurne și banii de călătorie, și totuși cred și sunt convinși, că domni din Blășiș se vor îngriji de încuierarea lor gratuită.

Membrii și despărțimintele. În raportul comitetului central se dice, că cu totul sunt 14 membri fondatori; dintre aceștia este omis M. O. D-n Demetriu Cuteanu, protopop în Săcădate, care dimpreună cu M. O. D. Simion Micu din Alba-Iulia sunt dintre protopopii arhidiecesei singurii ca membri fondatori și binefăcători ai reuniunii. Membri ordinarți sunt 461 și ajutătorii 89. Despărțimintele, după protopopiate, afară de al Cojocnei toate sunt deja organizate. Protopopiatul Cichindealului este afiliat lângă al Sibiiului, D-Sânt-Mărtinul la Blășiș, ér Odorheiu și Trei-Scaunele sunt date cu totul uitării, nefiind până acum afiliate nicăiri. Față cu organizarea Cojocnei, ar trebui să dispună Ven. Consistor cu cea mai mare rigore, având comitetul obligământul strict a face în astă privință propunere la Consistor, ér învătătorii din Odorheiu și Treiscaune, ca să nu-i pierdem cu totul, sunt a se afilia la protopopiatele cele mai apropiate. Cred, că în raportul comitetului din anul viitor vom auzi și despre aceste 3 protopopiate lucruri mai îmbucurătoare.

Membri onorari n'are până acum reuniunea, măcarcă deja în adunarea constituantă s'a făcut în astă privință propunere, îndrumându-se comitetul central, ca să studieze afacerea, și să facă în proxima adunare generală propunere formală, ceea ce în dauna Reuniunii s'a omis de-a face.

În raportul despre activitatea despărțimintelor trebuia să se numească și să se însire nominativ acele despărțiminte, cari și-au îndeplinit și în ce măsură datorința lor, ca așa să aibă despărțimintele singuraticie între sine emulațiune nobilă, ca apoi și publicul interesat să poată vedea, că ce au lucrat despărțimintele în special.

Fond de ajutorare. Este de totă lauda propunerea colegului Eliă Câmpeanu din Agârbiciu referitoare la înființarea unui fond, din care să se ajute copiii învățătorilor, o idee mai nimerită și mai sublimă ca asta nu s'ar fi putut suleva! Toemai din astă cauză, ca fondul acesta salutar să se poată înființa cu totă siguranța, ar trebui să aibă ocaziune toți învățătorii, ca să cunoască afacerea mai de aproape, să-o desbată cu de-amăruntul, ceea ce numai prin despărțiminte se poate face, unde toți membrii participă, ér numai după aceea să vină afacerea spre ulterioara dezbateră la comitetul central. În adunarea constitutivă și în astă privință s'a fost făcut o propunere, când apoi s'a încredințat cauza tot comitetului central, ca să-o studieze și să facă adunării generale propunere opiniativă! De atunci au trecut 2 ani, fără ca să mai scim, ce a lucrat comitetul central.

După ce d-l Eliă Câmpeanu a dat o propunere meritorie, despărțimintele au să o cêră dela comitetul central, să-o desbată în adunările lor de toamnă, și așa să aducă pe comitetul central în plăcuta pozițiune, ca să facă și din partea sa în adunarea generală din anul viitor propunere motivată.

Colegii noștri n'au să se temă de speșele cele mari, cu cari va fi împreună alcătuiră acestui fond, căci decât vor fi numai 400 membri, cari vor solvi pe an numai 50 cr., vom avea adunat în fiă-care an un capital de câte 200 fl., ceea ce în 5 ani vor face 1000 fl. Va să dică peste 5 ani vom dispune deja de 50 fl., cu cari se vor și pute ajutama fiu și în prima liniă orfanii de ambe secse ale membrilor învățătorii.

În regulamentul fondului se va determina, ca exclusiv numai urmașii acelor membri potă căpeta ajutor, cari au contribuit taxa de 50 cr. pe an regulat. În cazul acesta toți se vor nisui a se înscrie de membri, vădând viitorul copiilor lor asigurat. Manipularea averii s'ar pute încrede Veneratului Capitol, ér conferirea ajutoarelor comitetului central. Cu timp, crescând fondul general al Reuniunii, și din venitul acesteia s'ar pute să se dea o anumită cotă spre augmentarea sumei de ajutorare.

Ca încheiere nu pot a nu-mi exprima mirarea, pentru ce n'a amintit comitetul central nimica despre cursul supletor de musică, care l' ceruseră despărțimintele, și care l'a aprobat și Prea veneratul consistor ca să se țină pentru învățătorii și cantorii în vèra trecută. Ôre cine pote fi de vină, că acela nu s'a ținut?

G. S.

La mormântul lui Gojdu.

Budapesta, 2 Noemvre n. 1899.

Ca în toți anii, așa și de astă-dată tinerimea română din Budapesta și în special stipendistii „fundațiunei Gojdu“, cu ocaziunea zilei de 1 Noemvre n. au ținut să-și manifeste sentimentele de venerațiune și recunoștință cătră memoria fericitului Gojdu, arangiând o frumoasă și imponentă adunare la mormântul marelui mecenat în cimiterul „Kerepes“, serbare despre al cărei decurs imi iau voia a vă raporta.

Un comitet compus din câți-va stipendisti s'a îngrijit de timpuriu, ca serbarea să succedă cât mai bine; pentru scopul acesta a fost invitată întreaga colonie română de aici. În adevăr, serbarea a succedat spre mulțămirea tuturor. La ôrele 2½ p. m. un public distins aștepta sosirea tinerimei, care se și prezentă într'un număr neobișnuit de mare, aducând o prea frumoasă cunună cu pantlicii în colorile orașului. Cununa a fost depusă pe mormânt. Mormântul era model de curățenie, căci reprezentanța fundațiunei îngrijesce, ca să fi păstrat în cea mai perfectă ordine. De remarcat e, că venerabila D-na veduvă

Gojdu a adresat tinerimei o frumoasă scrisore, în care arată, că nu pote participa din cauză de bolă și în care mulțămese tinerimei pentru venerațiunea, ce-o păstrează memoriei fostului ei soț. Serbarea s'a început la ôrele 3 și a constat din cântecul funebre și 2 discursuri.

Corul tinerimei întonează „Cu sfinții odihnesc“; cântarea acesta e ascultată cu multă evlavie și cu capetele descoperite. Sub bolta mormântului pășese acum studentul I. Lăpădat și pronunță în numele stipendistilor un frumos discurs. Focul și sentimentul, cu care a fost predat discursul, a făcut mare impresiune asupra publicului ascultător.

Corul erăși întonează o cântare: „Cu duhurile dreptilor“, după care d-l Vasile Stan au ținut un plăcut și atingător discurs în numele tinerimei, și în fine corul cântă „Vecinica pomenire“.

Ast-fel s'a încheiat festivitatea la mormântul marelui Mecenat. După acesta corul a mai cântat la mormântul repositatului Antoniu Schiau, ca recunoștință pentru tinerime și Societate.

Reușita cântărilor corului este de a se mulțami zelosului conducător Vasile Stan.

Discursul D-lui Ioan Lăpădat se vede, că fiind pledat cu focul ce caracterizează pe vorbitor, a aprins fantasia unor scribleri, ce se aflau printre străinii de față și cari, neînțelegând nimic românesc, li s'au părut că ved în fața lor daco-românismul întrupat. A doua zi ne pomenirăm că în unele diare unguresci de aici se da alarma, că „Valahii“ au ținut discursuri daco-române și „anti-maghiare“. Pe noi însă nu ne-au scos întru nimic din sărite bărfelile clevetitorilor noștri, căci lor acesta le e meseria. Noi suntem liniștiți, căci serbarea peste tot a fost cât se poate de nevinovată și discursurile absolut obiective, după cum puteți afla din textul lor, pe care am să vi-l comunic. D-nii Lăpădat și V. Stan sunt cu mult mai prevădători, decât ca într'un moment, când bine sciau, că au spionii la spate, să mănă apa pe mîra acestora. Dér pe lângă totă precauțiunea, bărfelile rău-voitorilor noștri nu se pot opri, căci ei în acesteia își află plăcerea.

Alătur în estenso și fidel de-ocamdată discursul D lui I. Lăpădat, pentru-ca on. public să vadă cum scriberii gazetelor maghiare să falsifice adevărul.*

Arcturus.

Nenorocirea dela ocele din Dognecea.

Callina (I. Dognecea) 17, Oct. v. 1899.

Scirea despre nenorocirea dela mine este a-se îndrepta în sensul, că nenorocirea s'a întâmplat în ocele din Dognecea. (Dognácska) și nu la Reșița, — o comună

*) Acest frumos și în adevăr absolut inofensiv discurs, îl vom publica cât mai curând, sosindu-ne pentru ați prea târziu.

mare cu 3500 locuitori, două părți Români și o parte Nemți, toți ocnari.

Dognecea, ca comună montanistică, este vestită, pentru-că de aici se scoate odată argint, plumb și fer în cantități foarte mari. Astăzi o mulțime de ocne sunt părăsite.

Ocna dela „Mărcuș“, unde s'a întâmplat nenorocirea, s'a lucrat pote înainte cu 100 de ani. Acum e părăsită. Dér fiind săpată în formă de fântână, cu 2 galerii și afundă de peste 100 metri, în decursul timpului s'a umplut de apă.

Voinde a-o pune acuma de-nou în lucrare, au început a-o submina, ca astfel să-o prăbușească și golască de apă. Cu lucrarea asta erau însărcinați 7 ocnari: 5 Nemți și 2 Români, cari după o grea muncă isbutiseră a săpa o mină de vre'o 500 metri până aproape de fundul ocnei părăsite.

Cu o zi înainte de nenorocire, a venit inginerul de ocne Roos cu „steiger“-ul, spre a sonda terenul, și cu un sfredel de pământ li-au succed a prăbuși fundul ocnei părăsite din care a început a curge apă, ca dintr'un isvoraș.

A doua zi (Joi, ziua nenorocirii lor) la 3 ôre după amăzi, inginerul, steigerul și încă 5 din cei 7 ocnari s'au dus de nou înăuntrul minei, rămânând mai afară ceilalți 2 ocnari, ca să mai întărească ocna icăi colea cu lemne.

Ce va fi lucrat inginerul cu ocnarii înăuntru, nu se scie. Destul, că celor 2 ocnari, ce rămaseră să lucreze mai afară, deodată li-se sting lămpile de un curent de aer, ce a venit dinăuntru. Până ei dau să le aprindă, aud în adâncul minei pocnituri ca de dinamită și o vijitură puternică de apă. Dau fuga și iute afară, dér nici nu ajung bine la gura minei, și etă ved pe bietul inginer Roos dus de curentul de apă, care cuprinse întreaga mină. L'au prins și tras de pe apă, dér era cu capul tot sdrobot, pieptul și mânil frânte.

Al-doilea, care fu adus de apă de loc după inginer, era ajutorul său steigerul, un Neamț ca un Hercule. Pe acesta l'a adus apa în pielea gôlă; numai cismele și gulele dela cămașă i-au rămas întregi! Și așa pe rând au eșit în curentul apei încă 3 ocnari, slutiți în chipul cel mai oribil, fiind isbiți — prin caverna cea de 500 de metri — de ale petri și lemne, de puterea apei.

Nu mai 2 din ocnari, cari pote vădând pericolul, s'au înleștat cu mânele și picioarele de niscari stâlpi, din fundul minei, cugând că vor scăpa așa, au fost aflați în poziția asta, după ce s'a tras apa mai târziu. Aceștia au fost cei doi Români, cari au lucrat acolo!

Toți nenorocii înecați erau părinți de familie cu câte 2—3—6 copii!

Așa s'a întâmplat nenorocirea din ocna dela Dognecea, despre ce m'am informat chiar în persoană, fiind în ziua a doua după întâmplare în fața locului și am vădut cu ochii mei pe inginerul și încă unul din cei înecați.

contract, că nu și-or mai face de lucru pe aici până-i lumea.

A doua noapte, erăși vin diavolii și se apucă la bătae, ei sciu de ce. Tote ca tote, dér omul nost scăpăra de frică, să nu spargă ceva cu nebuniile lor și le dișe cu buna:

— Ogoiți-vă, mei, să nu faceți vr'o poznă — când ține! un ochi de ferăstră săi de se făc tot sdrob.

Atunci iute sări feciorul, incuia ușa, și, apucându-și măciuca, încep a-i boteza, de gândeai că nu alta, fără îi prăpădesce.

— Lasă-ne în pace, strigau ei dela o vreme, că nu mai venim aici câte zile mai trăim.

— Dér cum să vă las, când uite ce mi-ați făcut! Și plioșe în ei, de săriau în pod de durere.

— Alele! fiă-ți milă de noi, nu ne chinul, că murim!

— Nu scăpați din mânele mele,

de nu-mi dați încredințare, să sciu că de șapte-ori muriți după olaltă.

— Ai-vai, lasă-ne în pace, că-ți dăm.

Și făc contract cu ei, nu altmintrelea, fără în scris și întărit cu pecete, că mai mult n'or ave ce să caute în curtea aia. Și drept, că nu s'au mai arătat urficiunile spurcate câte zile a mai trăit împăratul: nici în curte, dér nici în apropierea curții lui, ci o incunjurau cale de câte-o poștă.

Omul nost, după ce a scăpat pe împăratul de necaz, se socoti să mergă acasă, că-l lovise dorul de tată-so.

Și cum mergea mai pe cale, mai pe cărare, mai mult a lene, decât înadins, îl ajunse dela un loc o plioșă și un vânt mare, de să l'iee de pe picioare. Și ca să nu-l bată plioșă, s'a băgat într'o criptă, ce era în apropiere, și în cripta aceea s'a scutit de vreme.

Aici i-se acăta alta.

Cum era ud până n' n piele, în data-mare nimic nu i-s'a întâmplat aici în criptă, fără i-a venit somnul.

Dér unde să-și plece capul?

Văd el mai mulți inși, așezați în rând de-alungul păreților în câte un pătuț frumos. Și lui i-se pareau, că dorm.

— Aho! mă, cum te chiamă. strigă el cătră unul. Mai scôlă te să mă culc și eu, că tu ai lănceșit destul.

Cela nici nu moțăia.

— Hoi, mă, strigă el cătră altul, mai lasă-mă și pe mine să mă culc!

— Cela — noroc bun.

— Hoi, mă, lasă-mă și pe mine — începe el atunci de nou, și așa striga, de totă cripta răsuna și-i lua pe toți de-a rândul, dér de sculat nici pe unul nu-l durea capul, că ei dormiau somnul cel de veci.

— Ei, socoti el, asta încă a fi

una. De-oiu umbla eu tot așa, nu s'a ridica nici unul, că-s domni mari. Dér stăi, că și io-s om, nu glumă. Și dicând așa, apucă pe unul de după spate și jap cu el în mijlocul criptei, aședându-se el în locul lui.

Și decât și-a făcut loc, s'a hodiuit cum i-a plăcut, că a dormit pâuă noptea la două spre-dece césuri. Atunci iecă se abat în criptă trei tâlhari c'un sac de bani să-i împărțescă și în aceeași vreme să mai piace câte-ceva dela un mort, cel sciau în criptă. Și mortul se nimerise toemai în cosciugul, în care se aședase omul nost... Și tâlharii hai, că mai întâiu s'or da la meșteșug. Se apropie de cosciugul, în care sciau, că e bocotanul și-l clătesc...

— Apucă-i degetul! — dice unul.

— Caută-l prin buzunare, adauge celalalt.

— Trage-i papucii, dice cel de al treilea.

Despre asta am voit chiar atunci să vă scriu, dăr ca om s'rac, ce sunt, nu m'am îndurat să jertfese 5 cr., creșdend că nu va fi de interes general întemplantarea. Vădend însă că scirea se ventilază eronat prin gazete, am ținut să restabilesc adevărul, creșdend că voi face și un mic serviciu fôiei nôstre, prețuitei „Gazete“.

Sava Molin,
învătător.

Convocări.

Onor. dômne membre ale „Reuniunii femeilor române“ din loc se invită la adunarea generală ordinară, ce se va ține Duminecă în 7 (19) Noemvre a. o. în sala cea mare din edificiul școlilor, la orele 3 p. m.

La ordinea zilei va fi și ordinațiunea Escel. Sale d-lui ministru de interne în afacerea statutelor.

Brașov, 23 Oct. (4 Nov.) 1899.

Agnes Dușoiu,   Lazar Nastasi,
președintă   actuar

Pe baza deciziunii comitetului, luată în ședința sa ținută la 20 Oct. (1 Nov.) a. c., prin această convocăm „Adunarea despărțământului Lugoș al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ pe Duminecă în 31 Oct. (12 Nov.) c. la ora 1 după amiezii în școla gr. ort. română din comuna Sacul.

Ordinea de zi: 1) Deschiderea adunării. 2) Raportul comitetului. 3) Decisii asupra raportului. 4) Propunerea comitetului pentru înființarea bibliotecilor populare. 5) înscrierea membrilor noi. 6) Încheierea adunării.

Lugoș, 20 Oct. (1 Nov.) 1899.

Coriolan Brediceanu,   Traian Vuia
direct. despărț.   p. s'cret. despărț.

NB. După amiezii la 3 1/2 ore concert aranjat de reuniunea română de cântări din Hodoș în sala ospătăriei.

Adunarea învățătorilor rom. gr. cat. din despărțământul Ernute se convocă pentru sem. I. pe ziua de 14 Nov. st. n. în școla gr. cat. din Bord, pe lângă următorul

Program: 1) Participarea membrilor în corpore la serviciul divin. 2) Deschiderea șed. prin președinte la 10 ore a. m. 3) Constatarea membrilor prezenți și încasarea taxelor restante și curente. 4) Prelegere practică cu elevii școlii, dezvoltarea numărului 10 la desp. I. prin. învăț. ales. Gerasim din Bord. 5) Citirea disertațiunii „Nemulțămirea învățătorilor și modul cum s'ar putea sana“ de Emiliu Frâncu învăț. în Lăscud. 6) Critică asupra prelegerei și a disertațiunii în cercul restrins al membrilor. 7) Alegerea temelor și designarea persoanelor, cari vor prelege și diserta în adunarea proximă precum și stabilirea timpului și a locului proximei adunări. 8) Alegerea presidiului și a cassarului. 9) Alegerea unei comisiuni de 2 membrii pentru verificarea proceselor verbale. 10) Închiderea ședinței.

Dér omul nost se pomenesce în gădilitura aceea și necăjit de mama focului, că nu-i dau pace, începe la d-lor:

— Dér nici aici nu mă lăsați? bată v'ar amarul vost, și svirr! cu căciula după ei,

Atunci tâlharii așa s'au spăriat. de au sărit odată până 'n pod și într'o clipă s'au avântat până afară, lăsând sacul cu bani cu tot în mijlocul criței și din minutul acela nu i-a mai vădut nimeni furând. Omul nost s'a aședat a doua-ori, dormind până hăt în diulica albă, și atunci numai-ce s'a vădut c'un sac de bani lângă el. I-a luat în spate și s'a cam mai dus, neoprinde-se până acasă.

Dacă s'a întors acasă, îl întrebă tătă-so:

- Ce aduci în spate?
- Un sac — răspuse el.
- Dér în sac?
- Bani, tată.
- Ii, c'amu te poți insura.

La acesta adunare se invită cu totă căldura atât membrii desp., cât și directorii școlilor, precum și alți binevoitori și sprijinitori ai învățământului poporal.

Lăscud, 31 Octomvrie 1899.

Emiliu Frâncu,
președinte ad hoc

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 3 Noemvre. „Magyarország“ află, că în Jucul din Sela-giu s'a ținut un conventicul sub conducerea contelui Stefan Tisza. Au luat parte fruntașii mai multor familii aristocratice din Ardeal, între cari și 7 fișpani, vre-o 10 deputați etc. S'a discutat asupra situațiunii politice, s'au luat hotăriri foarte agresive pentru guvernul Szell. Intre altele s'ar fi decis ca la viitoarele alegeri de deputați să păsescă candidați tiszaiștibaniști, cu speranța de a câștiga cel mai puțin 50 de mandate.

Londra, 3 Noemvre. Firul telegrafic dintre Ladysmith și Durban a fost tăiat de Buri și armata lui Withe e cu desevârșire izolată. Scirea despre tăierea firului telegrafic a produs consternațiã mare la Londra. Tôte foile recunosc, că Ladysmith va trebui să se închine așî mâne Burilor și că războiul se află într'un stadiu extrem de grav pentru Englesii. „Daily Mail“ dice, că înainte de 18 Noemvre ajutoarele englese nu se pot aștepta să ajungă la Ladysmith, ér în timpul acesta Burii vor nimici linia ferată, ce duce prin Colens.

Amsterdam, 3 Noemvre. Foile de aici anunță, că Africanderii din Africa sudică sunt în ajun de a se răscula toți în contra Angliei. În provincia Beciuana 6000 de Africanderi s'au unit deja cu armata din Oranje.

Londra, 3 Noemvre. O foia englesă vorbind despre pierderile de până acum ale Englesilor în război dice, că aceștia au pierdut: la Dundee cel puțin 271 soldați; la Elands'agte 280; la Matavanascop 180. În lupta de Lună dela Ladysmith aprôpe 4000. Cu totul Englesii au pierdut aprôpe 5000, fără muniții.

Literatură.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra noiei cărți de legi intitulată: „Instrucțiunii populare despre datorințele și drepturile purtătorului de dare“, edată de d-l Wilhelm Niemandz. De ce trebuință mare este această carte pentru toți plătitorii de dare, o dovedesce și împrejurarea, că ea s'a publicat în tôte trei limbile: română, germană și maghiară. E scrisă la înțelesul tuturor, dând in-

Și s'a însurat dêu el ca toți ômenii, ba și-a luat o fată de trebă și bogată.

Și din ziua cununiei, dus'au ei zile bune la-olaltă, că tôte aveau, ce le trebuiau și neînțelegere nu intra în casa lor, c'apoi atâta îi trebuia. Dér pe lângă tôte bunătatea, supărare tot era, că bărbatul una, două, începea cătră nevastă: Tu, femeie, ce-i aceea: „Mă tem“ și „spune-mi se știu ce-i aia“.

Unde nu se ascundea femeia séra pe sub strașini, să-l sparie, când a ieși bărbatul afară. — Nu folosia nimic, că el vedea, când îi săria în spate. Unde nu se ascundea femeia pe sub pat, începând ca ursôica — nu folosia nici atâta. Unde nu se făcea ea de tôte — dér să-l înfrice — de felii.

Atunci merse ea pe la babele din sat luându-le pe rând: care-i spunea câte-un leac, nu-l putea căpeta; care-i da câte-un leac, nu-l

strucțiunile necesare cu privire la tot felul de dări de stat, comunale etc., tratându-le din punct de vedere practic și ilustrându-le cu esemple, așa că și cel mai puțin înțiat cetitor pôte ușor să le înțelegă. Se tractează despre dările de stat directe, (darea de pământ, de chiria casei, darea de câștig, de milițiã etc.); despre dările indirecte (accise după beuturi, carne, zahăr, competențe de timbru etc.); aruncuri comunale (pentru comună, comitat, școlă și biserică, pentru drumuri, câni, apă etc.). În partea din urmă se află mai multe formulare pentru petiții și reclame în diferitele casuri. Și numai din acestea va înțelegi ori-cine, că acest op pentru toți cetățenii plătitori de dare e de trebuință neapărată. El este o călăuză în mâna plugarului, ca și a tuturor celor ce se ocupă cu cărciumăritul, cu negoțul și cu ori-ce meserie supusă dărilor. Cel ce va avé această carte și o va ceti cu luare-aminte, va fi scutit de multe pedepse și neplăceri și nu va mai avé lipsă de-a alerga pentru tôte nimica la sfatul advocaților, nici nu va mai puté fi înșelat și șicanat de unii și de alții, căci cunoscând el legea, își va cunoșce dreptul. Se pôte procura cu 60 cr. (prin postă 65 cr. dela Tipografia A. Mureșianu din Brașov).

Transvaal și Oranje.

(Patriã de eroi.)

Războiul, care a izbucnit acum de trei săptămâni între Englesii și Buri în Africa de miază-zi, atrage tot mai mult luarea aminte a lumii întregi asupra celor două țeri. Transvaal și Oranje, cari s'au unit să lupte împreună în contra puterii Angliei. Eță, după „Albina“ din Bucuresci, o descriere a acestor țeri și a cauzelor războiului:

La capătul de miază-zi al Africeii, se află capul de Bună-Speranță.

Înainte de-a se tăia istmul de Suez, pe unde astăzi se merge așa de scurt și de ușor din Europa în India, tôte corăbiile, cari mergeau în India nu aveau alt drum decât acela, care ocolia tôte Africa, și trecea pe la capul de Bună-Speranță. Din astă cauză, locul acela avea mare însemnătate, pentru că era loc de odihnă și de aprovizionare pentru călătorii, cari trebuia să pună câte trei și patru luni, până să ajungă din Europa în India.

Olandesii sunt un popor mic, pentru că nu numără mai mult de cinci milioane de suflete, adeocă nici atât câți sunt în România noastră. Ei însă sunt ômeni foarte harnici, stăruiitori în ceea ce întreprind, negustori pricepuți și economi; dér mai ales își iubesc țera și neatârnuarea mai mult decât se pôte spune.

Au venit peste dênșii tot felul de nevoi, pentru că vecinii lor, mult mai tari decât dênșii, au cercat în nenumărate rânduri, să-i răpue; dér până în cele din urmă ei au eșit tot neatârnați și respectați de toți, ca un popor ager și viteț ce este.

Dér în același timp pe când Olandesii se luptau pentru neatârnuarea țerii lor, ei munceau și pentru îmbogățirea ei. Țera lor este mică, și pământul ei era foarte s'rac; dér prin munca lor neobosită, au ajuns să facă dintr'însa o adevărată grădină.

putea folosi, până-ce una mai a dracului dise, că i-a face bărbatul să scie câte zile a mai trăi, ce-i „Mă tem“ ul ăla.

Anume cum o învățase ea?

„Păzește-l, dise, în vre-o noapte, când a vrea să bea apă. Te scolă iute și dă-i un uclor, în care-i fi grijit mai de 'nainte să ascunzi câți-va pișcari. Când a bea mai cu poftă, l'or punde pitigușii de limbă, l'or pișca, l'or înfrica, și pe tine nu te a mai întreba“.

Tocmai așa s'a întâmplat. Bênd într'o noapte apă, i s'au acățat pișcarii de limbă și așa s'a spăriat, de o săptămână întregă nu i-a trecut și de-acolea încolo a știut ce bidinganiă-i „Mă tem“ ul ăla.

Apucatu-s'a după aceea de traiu bun și trăesc până 'n ziua de astăzi, dér eu nu știu, că n'am mai aușit de ei.

Din Sesama.

G. Todica.

Cu tôte astea, când ômenii s'au înmulțit prea mult în țera lor, Olandesii nu au așteptat să-i ajungă s'racia, ci au pornit să facă comerciu prin țerile cele mai depărtate. Pe atunci mai ales, adeocă acum vre-o două-trei sute de ani, comerțul cel mai mare se făcea cu India și cu insulele vecine, pentru-că de pe acolo se aducea în Europa tot felul de lucruri, cari aci nu se fac. Olandesii au cucerit dér mai multe din acele insule din cele mai mari și mai bogate, și mulți din ei s'au aședat acolo, formând colonii.

Dér, după cum am spus, drumul din Olanda până în India era pe atunci foarte lung, greu și primejdios. De aceea, Olandesii s'au aședat și pe lângă capul de Bună-Speranță, și au făcut acolo orașul Cap, unde corăbierii lor găseau în lunga lor călătorie, odihnă și întărire.

Orașul acesta a fost începutul uneia din cele mai înfloritoare din coloniile olandese. Până pe la anul 1700, o mulțime de țerani olandesi se aședară prin ținutul de prin prejur, și-și formară moșii, pe cari le îngrijau cu multă pricepere și cresceau nenumărate capete de vite.

Trecură o sută de ani în liniște, până veniră războiele cele mari ale lui Napoleon, în cari a fost amestecată Europa întregă. În timpul lor, Francesii supuseră Olanda și o stăpâniră vre-o șese ani. Atunci Englesii, cari ochiau de demult coloniile olandese, puseră mâna pe ele, sub cuvânt, că se nu le lase să cadă în mâna Francesilor. Printre ele ei se făcură stăpâni și pe colonia capului de Bună-Speranță.

Când Napoleon fu învins, Olanda își recăpătă neatârnuarea, și Englesii fură siliți să-i dea înapoi și coloniile ei. Nu voiră însă în nici un chip să lase din mână colonia Capului, care și pentru ei avea un preț nespus de când apucaseră a-și supune mai tôte India.

Acăsta a fost o faptă necinstită din partea Englesilor, de a despoia pe Olandesi de o colonie, care era făptuirea lor, și dreptă lor proprietate.

Dér atunci s'a întâmplat un lucru minunat.

După cum am spus, în colonia Capului se aședaseră o mulțime de Olandesi, cultivători de pământ și crescători de vite. Ei își diceau Boers, după un cuvânt Olandes, care însemnă țeran.

Când Englesii puseră stăpânire pe țera lor, Boerii (seu Burii) voiră mai bine să o păsescă, decât să rămână robi la străini. Ei își strinseră tot ce aveau, își adunară vitele și plecară cu totul spre miază-noapte, trecând peste riul Oranje. Acolo dădură peste o țără întinsă, încă neocupată de Englesii. Ei se aședară într'însa, și înființară Republica Oranje.

Englesii, în lăcomia lor, nu-i lăsară în pace nici acolo, ci voira să-i supue. Iusé Burii se apărară, și deși erau numai o mână de ômeni, deși nu erau învățați cu meseria războiului și nici arme destule nu aveau, ei bătură mai întâiu pe Englesii. Aceștia însă, fiind cu mult mai mulți și mai bine înarmați, îi răzbiră în cele din urmă, așa că la 1848 Republica Oranje trebui să se recunoască și ea ca supusă puterii englezesce.

Atunci se întâmplă din nou, ceea-ce se mai întâmplase încă odată cu câți-va ani mai înainte. Burii își adunară din nou tot avutul lor, și plecară érași să-și caute o altă țără, unde să trăiască neatârnați. Ei merșeră tot mai spre miază-noapte, trecură peste riul Vaal, și înființară republica Transvaalului, în nisce pustietăți, de unde goniră pe sêlbaticii, cari le ocupau mai înainte.

De astădată neînfranta lor tărie de suflet își avé răsplata. Englesii nu mai avură curagiul a-i mai urmări și acolo, și Burii putură în sfârșit să trăiască liniștiți și liberi în țera cea nouă, pe care și-o făcuseră. Ba încă, peste câți-va ani, la 1854, Englesii fură siliți să lase liberi și pe cei din republica Oranje. Așa că vitejii țerani, cari voiseră mai bine să-și ia lumea în cap, decât să se supue străinilor, avură acum două țeri, în cari erau pe deplin stăpâni.

Spre nenorocul lor însă, s'a întâmplat ca la 1870 să se descopere în republica Oranje o mină (baia) foarte bogată de diamante, ér la 1873 alta și mai bogată de aur, în Transvaal.

Alții ar fi mulțumit lui Dumnezeu, să le trimită așa bogății nemăsurate; dér Buriilor le blăstămară. Ei nu alergau după averi mari. Ei se mulțumeau să trăiască în sărăcie, din ceea ce scoteau de pe moșia și dela vitele lor, și nu erau bucuroși de aur și de diamante, cari, sciau ei, că avea să le aducă pe cap o drăcie de oameni fără căpătâiu din lumea întregă.

Și așa a și fost în adevăr. Nu trecu nici anul dela descoperirea minelor, și éca o mulțime de oameni de toate vârștile, cari nu erau în stare să-și câștige viața prin munca lor cinstită, să năpustiră în Oranje și Transvaal.

Dér ceea ce este mai rău, este, că lăcomia nesăturată a Englesilor s'a deșteptat din nou, când au aflat, că în țera Buriilor s'au descoperit așa de mari avuții. Ei de atunci și-au pus în minte să facă tot ce vor pute, ca să pună mâna pe dênsele.

Mai întâiu au despoiat pe cei din Oranje de partea din țera lor, unde se aflau diamantele. Ei au făcut acésta în chipul cel mai nedrept, fără ca Buriilor să fi făcut cel mai mic lucru, care să fi dat dreptul Englesilor de a-i ataca. Aceștia însă, numai pentru-că erau cei mai tari, nu s'au sfiit să-și despoeie de avutul lor. Dér Buriilor au fost mai cu minți decât Englesii. Ei i-au lăsat să ia diamantele, și s'au mulțumit să-și păstreze mai departe liniștea și neatârarea lor.

Mai târziu, la 1881, Englesii căutară certă și celor din Transvaal, cu gândul să le supue țera, împreună cu minele ei de aur. Dér Buriilor se înarmară cu toții, și, deși erau pușini de tot, dreptatea lor și gróza ce aveau de a fi roșiți i-a întărit așa de mult, încât bătura de stinseră pe Englesii, în trei bătălii mari.

Intâmplarea acésta a mai răcorit capul Englesilor, și i-a făcut să vadă, că nu se supun lesne nisce oameni, cari ori-cât ar fi de pușini și sêraci, sunt hotărâți să moră mai bine, decât să-și lase țera pradă lăcomiei neomenóse a străinilor. Dér tot gândeau ei, că mai târziu să-și mai încerce norocul.

Acum trei ani, un Engles, Dr. Jameson, adună o cétă de oameni fără căpătâiu, și fără să declare războiul, intră pe neașteptate în Transvaal și cercă să pună mâna pe minele de aur. Acésta încercare mișelăscă fú pedepsită repede și bine. Buriilor se ridicară până în trei zile, înconjurară pe Jameson și pe ai lui, omoriră o parte din ei, ér pe toți ceilalți, împreună cu Jameson îi prinseră.

S'ar fi convenit, ca un popor mare cum sunt Englesii, să nu fi luat partea lui Jameson într'o încercare ca acésta, care nu se cade să aibă loc între popóre luminate. Dér ei îi luară apărarea, ceea-ce dovedesce, că Jameson nu făcuse fapta lui decât cu scirea și învoirea Englesilor. Din astă cauză Buriilor fură siliți să dea drumul lui Jameson, și la ai lui, fără să-și pedepsescă, precum li-se cuvenia.

De atunci, Englesii prin toate chipurile au căutat cértă Buriilor.

Mai întâiu au voit să-și siléscă să cumpere dela dênșii dinamită; acésta este un fel de ierbă de pușcă, foarte puternică, care se întrebuițéază mult în minele de aur. Buriilor au pus monopol pe dinamită, adecă ea se vinde în Transvaal numai de către stat, precum se vinde la noi tutunul. Englesii ar fi voit să pótă să o vindă ei, pentru-că ar fi putut câștiga de aci foarte mulți bani.

Neputând face nimic cu dinamita, Englesii au început a face reclamații în afacerea numită a *Uitlanderilor*.

Se numesc așa, streinii, veniți de prin toate părțile, dér mai ales din Anglia, cari lucrăză în minele de aur. Aceștia străini, negreșit, nu au în Transvaal aceleași drepturi pe cari le au Buriilor, stăpânii țerii, precum și în România, un Némț séu un Rus nu are aceleași drepturi ca și Românii. Englesii însă au pretins, ca Uitlanderii să

capete drepturile Buriilor. Décă ar fi căpătât acésta, de vreme ce acești Uitlanderii sunt foarte mulți, pe când Buriilor sunt pușini, și de vreme ce minele de aur în mare parte sunt cumpérate de Englesii, înțelege ori cine, că în scurtă vreme Transvaalul ar fi ajuns în mâna Englesilor, fără ca Boerii să se mai pótă împotrivi.

Buriilor au înțeles acésta, și au căutat în toate chipurile să împace pe Englesii. Dér aceștia, nu numai că nu voiau pacea, dér trimeteau mereu oștiri, lungind dór vorba până ce s'ar fi vădut destul de tari, pentru-că să cuprindă Transvaalul.

Atunci Buriilor, vădând, că nu este nici un chip de a o scóte la capăt cu bine, și pentru a nu da Englesilor timpul de a-i coplesi de tot cu oștirile pe cari mereu le aduceau din Europa, au declarat ei războiul Englesilor, în ziua de Sâmbătă, 29 Septembrie. În acest război, ei sunt aliați și cu cei din republica Oranje, pentru-că și aceștia își dau bine sémă că, decă Englesii vor isbuti să subjuge Transvaalul, va fi pe urmă o jucăria pentru ei să înghiță și Oranje.

* * *

Din acésta povestire, fiă-cine își pótă da sémă de purtarea nedreptă și de lăcomia fără margini a Englesilor. Ei sunt poporul cel mai bogat din lume. Ei stăpânesc țeri întregi în Asia, America, Oceania și Africa. Aurul și petrele scumpe curg din toate părțile în țera lor. Și cu toate acestea, tot se lăcomesc și la țera mică și sêracă a o mână de oameni, cari nu cer alta decât să trăiescă liniștiți și liberi în sêracia lor, fără să caute cértă nimênui.

Ce deosebire între Englesii și Buriilor, a căror singură grijă este, nu de a aduna vecinic bogății, ci numai de a-și asigura singura bogăția a omului vrednic: *neatârarea!*

De o sută de ani, mereu vedem pe Buriilor luptându-se prin toate mijlocele, pentru a nu cădea în robia puternicilor lor vrajmași. Ei s'au luptat și cu armele, și s'au vădut minunea ca cei mulți, tari, bogăți și bine înarmați, să sufere rușinea de a fi bătuti de atâtea-ori de cei pușini, slabi și sêraci, dér cari aveau dreptatea în partea lor. S'a mai vădut în două rânduri, cum un popor întreg nu s'a sfiit a face cea mai mare jefită, ce pótă face cine-va, aceea de a-și părăsi locurile unde s'a născut și pământul pe care s'a hrănit, pentru a se duce în locuri depărtate și necunoscute, numai pentru a nu-și pleca capul sub jugul rușinos și nesuferit al străinului.

Décă nu ar fi decât atâta, și încă Buriilor ar merita numele de *popor de eroi*, pe care li l'am dat la începutul acestei povestiri.

Dér ceea ce se întâmplă acum, trebuie să ne facă să-i admirăm și mai mult.

Trebuie să șcim, că Buriilor nu sunt mai mulți decât 250,000 suflete în Transvaal, și 110,000 în republica Oranje. Ei nu au de loc armată, afară de câte-va tunuri și vre-o 800 de tunari.

În fața lor stă Anglia, care numai în Europa are 40 milioane de supuși, și încă alți 320 milioane în celelalte părți ale lumii. Oștirile și corabiile ei de război sunt nenumerate, și bani cu care să pórte războiul are cât îi va vrea.

Și cu toate astea, când a fost vorba de a-și scópa neatârarea lor, Buriilor nu au stat un minut la gânduri de a se lua la luptă cu cea mai mare putere, ce este astăzi pe pământ.

Toți bărbații săvôșii, în vîrstă de 18 — și chiar de 16, — până la 60 de ani, au luat armele și au plecat la luptă. Astfel ei au înarmat vre-o 40.000 oameni. Buriilor sunt toți foarte buni călăreți, și trag foarte bine la pîntă. Afară de asta ei sunt foarte disciplinați, și mai ales când e vorba de apărarea țerii lor, ei intră și în foc. Îndirjirea tuturor e așa de mare, încât chiar femeile își trimit copii la óste; unele din ele au luat pușca, și au plecat să se bată și ele alături cu bărbații și frații lor. Președintele republicii Transvaal, P. Krüger, este un bătrân de 76 de ani; el are 7 băieți, cari toți au mers sub stég.

Buriilor sunt hotărâți să se bată până la cel din urmă om; și soiindu-se vitejia lor și iubirea lor de țera și de libertate, putem fi siguri, că puternica Engliteră va avea multă greutate să le ia țera, decă cumva nu i se va întâmpla încă odată ca la 1881, de a fi rușinată, după cum merita, de acésta mână de eroi.

O înviare din morți.

Despre regele engles Vilhelm IV este cunoscut, că pe timpul, când era moștenitor de tron, s'a căsătorit cu fiica unui general prusian cu Carolina Linsingen, care era de o frumșețe admirabilă. Moștenitorul de tron făcuse cunoscintă frumósei fete pe timpul petrecerii sale la Hanovera, unde se și cununară, dér în cel mai mare secret.

Căsătoria a durat timp de trei-spre-dece luni în fericire neturburată. Când însă moștenitorul de tron, după reîntórcere în patria sa declară soției sale, că voesce și mai departe să țină căsătoria în secret, s'a întâmplat un cas deosebit. Tînăra nevastă, care credea, că moștenitorul de tron după reîntórcerea sa acasă o va recunósce de soția leguită a sa se simți atât de înșelată încât din plâns căpétă mai întâiu nisce sgârcli, apoi friguri vehemente ér după suferințe de câteva ore își perdú conștiința. Era tocmai ca și mortă, ba medicii declarară chiar, că a murit.

În ziua a doua tînăra femeie fú aședată în sicriu. Era deja fixată ziua înmormentării, când un medic tînăr, cu numele *Meinikes*, din curiozitate se aruncă asupra catafalcului și spre uimirea tuturor declară, că nu este mortă și că peste câte-va zile ea se va deștepta. Medicii, cari erau și declaraseră de mortă, n'au voit să-și credă, însă ei a stăruiat atât de mult, încât înmormentarea de fapt fú amânată.

Au trecut câte-va zile, dér preșicerea tînărului medic nu s'a împlinit și acum era să se facă înmormentarea. Atunci Meinikes a cerut amânare încă de o zi, luptând și cu mai multă hotărîre în contra înmormentării. În fine i-s'a făcut pe voiă, dér după-ce nici în ziua următoare nu i-s'a adevărit afirmarea, n'au voit să țină sémă nici de rugările, nici de amenințările lui și aședară sicriul pe carul mortuar ca să-l ducă la mormânt.

Intr'acestea scirea să lățise prin popor. Din norocire mulți erau pe partea tînărului medic și pretinseră amânarea înmormentării pe mai multe zile față cu mulțimea amenințătoare n'au cutezat a-se opune ceilalți medici și frumósa Carolina fú scóasă din sicriu și aședată érăși în patul séu.

După trei săptămâni în adevăr ea se deșteptă și, spre mai marea spaimă a celor din jurul séu, istorisi că în sicriu ea își redobândi conștiința de sine — și audia și vedea toate, dér nu putea da semne de viață despre sine, căci toate membrele corpului îi erau înțepenite.

Moștenitorul de tron, care deja se credea a fi văduv, a mai rămas cât-va timp soțul frumósei fete prusiane, îné după aceea s'au despărșii Carolina Lessinger s'a măritat din nou. Bărbat al ei devenise tînărul medic Meinikes, mântuitorul vieții sale.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Devotamentul unui căne.

Pe insula Skye spre Groenlanda, era un viscol ne mai pomenit. Și tocmai pe acest timp, când nici fiarele pădurei nu-și

mai găseau loc, un păstor plecă însoțit de cănele séu credincios, singurul tovarăș iubit de călătoria, pentru a-și vedé turma.

Viscolul, devenind în toiu séu, sili pe bietul om a se întórcce din cale; dér troenele și viforul i-se puseră în drum și nóp-tea lăsându-se, nu mai putú ajunge nici chiar acasă. Orbecând prin nămeți și întuneric, oboséla l covârși și puterile părăsindul cădú și muri. Cănele, mai norocos ca stăpânul séu, s'a întors la staul și vădându-se că a venit singur, s'au făcut cercetări, dér totul fú înzadar.

Pe când speranța făcuse loc desuădujirei, se observă că cănele pleca de acasă în fie-care zi ducând în gură bucăți de pâne séu prăjitură în direcția pe unde apucase cu cât-va timp mai înainte cu stăpânul séu. Însé toți credeau, că el se duce să-și ascundă hrana, așa cum fac căni.

Mai târziu urmărindu-se, s'a aflat că datorită nobilului instinct, cu care provédința a dotat pe căne, — el pleca zilnic cu proviziunea sa și o ducea stăpânului séu. Când s'a descoperit cadavrul, s'au găsit pe pieptul lui cincî bucăți de pâne.

Dér vai! scânteia vieții i se stînsese de mult, nelăsând în urmă de cât un corp rece și un prieten iubit și devotat: cănele.

POSTA REDACȚIUNEL.

D-lui E. F. în L. Asemenea lucrări publicăm cu plăcere, decă sunt bine tractate. Credem, că a d-tale va fi bună.

Mai multora. Nu uitați, că pentru anunțurile de logodne și cununii, aveți a trimite câte-o taxă de 50 cr. în favorul fondului diaristic. Altelui nu putem anunța mai, ales fiindcă prea mulți au abusat de bunăvoința trimițându-ne anunțuri false.

D-lui N. A. Oprea, Bogșa. Opu „Basarabia în secolul XIX”, nu se pótă căpăta în Brașov. Nici prețul nu-l cunoșcem.

D-lui I. B. Dognec. Trebuia să trimiți 1 fl. 15 cr. și nu numai 90 cr., de aceea impacă-te cu ce vei căpéta.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 3 Novembre 1899.

Măsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr.	
		fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	6	—
"	Grâul mijlociu	5	80
"	Grâul mai slab	5	50
"	Grân mestecat	4	40
"	Sécară frumósa	3	70
"	Sécară mijlocie	3	40
"	Orz frumos	3	20
"	Orz mijlociu	3	—
"	Ovés frumos	2	—
"	Ovés mijlociu	1	80
"	Cucuruz	4	10
"	Mălaiu	4	30
"	Mazare	6	60
"	Linte	9	20
"	Fasole	4	30
"	Séménță de in	9	—
"	Séménță de cânepă	4	20
"	Cartofi	—	70
"	Măzărliche	—	—
1 kiló	Carne de vită	—	44
"	Carne de porc	—	52
"	Carne de berbec	—	36
100 kil.	Séu de vită prospét	20	—
"	Séu de vită topit	32	—

Căendarul săptămânii

OCTOMBRE. are 31 zile. BRUMAREL.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum	24 S. m. Areta	5 Emeric
Luni	25 S. m. Marcian	6 Leonard
Marti	26 sf. Mart. Dumit.	7 Engelbert
Mer.	27 S. m. Nestor.	8 Godefried
Joi.	28 S. m. Terențiu	9 Teodor
Viner.	29 S. m. Anastasia	10 Andreiu
Sâm.	30 S. m. Zenobiu	11 Ep. Martin

ANUNCIURI

(inserțiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrișei administratiunii. În cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemént, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.”

Bursa de mărfuri din Budapesta

din 2 Nov. n. 1899

Table with columns for 'Săminte', 'Prețul pe 100 sh. og.', 'Săminte vechi', 'Săminte nouă', 'Procedee de', 'Prețul pe 100 chiloame.', 'Cursul la bursa din Viena.' and 'Din 3 Novembre 1899.' containing various market prices.

Acții de-ale Bancei austro-ungară . 900.—
Acții de-ale Bancei ung. de credit. 373.—
Acții de-ale Bancei austr. de credit. 369.75
Napoleoniori 9.58
Mărci imperiale germane 58.97 1/2
London vista 120.67 1/2
Paris vista 47.80
Rente de corone austr. 4% 99.15
Note italiene 44.65 1/2

Cursul pieței Brașov.

Din 4 Novembre 1899.

Banonota rom. Camp. 9.20 Vënd. 9.23
Argint român. Camp. 9.10 Vënd. 9.15
Napoleoniori. Camp. 9.54 Vënd. 9.57
Galbeni Camp. 5.62 Vënd. 5.65
Ruble Rusești Camp. 126. 3/4 Vënd. —
Mărci germane Camp. 58.80 Vënd. —
Lire turcești Camp. 10.73 Vënd. —
Seris. fonc. Albina 101.— Vënd. 5% 101.50

Bursa de București.

din 2 Nov. n. 1899.

Table with columns: Valori, Do. bândă, Scad. cup., Cu banî gata. Lists various financial instruments and their values.

Table with columns: Banca naț. a Rom, Avansuri pe efecte, Casa de Depuneri, Londra, Viena, Paris, Peterseurg, Berlin, Belgia, Elveția. Lists bank rates and exchange rates.

Cursul ioseurilor private

din 2 Nov. 1899.

Table with columns: Banca, Credit, Clary 40 fl. m. c., Navig. pe Dunăre, Innsbruck, Krakau, Lisibach, Buda, Palffy, Crucea roșie austr., etc. Lists private exchange rates.

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 29 Oct. de 36,407 capete, la 30 Oct. au intrat 63 capete și au eșit 575 capete rămânând la 31 Oct. un număr de 35 895 capete.

Se notază marfa: ungrăescă veche grea dela — cr. marfă ungrăescă tinăreă grea dela 41—41 1/2 cr. de mijloc dela 42 — 42 1/2 cr. ușoră dela 43 — 43 1/2 cr. — Sârbescă: grea 41 1/2—42 cr., de mijloc 42 — 42 1/2 cr. ușoră: 40 — 42 1/2 cr. kilogramul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Câștigul cel mai mare

în cazul cel mai favorabil

1.000,000
CORÓNE.

CONSPECTUL

tuturor celor 50,000 câștiguri.

Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas

1.000,000 coróne.

Câștigurile speciale sunt împărțite cum urmează:

Table listing prize amounts in Coróne: 1 Prêmio 600000, 1 400000, 1 200000, 1 100000, 2 90000, 1 80000, 1 70000, 2 60000, 1 40000, 5 30000, 1 25000, 7 20000, 3 15000, 31 10000, 67 5000, 3 3000, 432 2000, 763 1000, 1238 500, 90 300, 31700 200, 3900 170, 4900 130, 50 100, 3900 50, 2900 40.

50,000 câșt. și pr. în sumă de 13.160,000

În curând urmează a V-amare loterie de classă reg. ung. privil. Conține:

100,000 și 50,000 losuri originale și câștiguri în bani,

asa-dér jumătate din losuri trebuie să fie trase conform specificărei alăturate și și prospectul de câștig este enorm de mare.

În total vin treisprezece milioane 160,000 coróne spre deodădere sigură. Cel mai mare câștig în cazul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitoare comande urgente de losuri originale cu prețul original stabilit după plan:

pentru un întreg los original I. cl. fl. 6.—
" o jumătate " " I. " " 3.—
" un pētrar " " I. " " 1.50
" o optime " " I. " " .75
se expediază cu ramburs sēu pe lângă trimiterea înainte a sumei. Liste oficiose se expediază după tragere, planuri stau la dispoziție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub supravegherea guvernului reg. ung.

Ne rugam pentru comande cel mult până la

16 și 17 Nov. a. c.

în care și urmează tragerea, direct la

A. TÖRÖK & Co.

colectorii principali ai loteriei de classă reg. ung. Budapesta, V. Waitzerring 4/a.

Multe și foarte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților noștri clienți și anume în timp scurt peste două milion de coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat.

Domnului A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Binevoitii a trimite Losuri originale classa I. a Loteriei de classă reg. ung. împreună cu planul oficial.

Suma de fl. (a se lua cu ramburs, ur-) (Ce nu convine mezza cu mandat postal.) se ștergeți.

Adresa acurată.

MERCUR
BANCA și ZARAFIE, societate pe acții BUDAPESTA V, Str. Dorothea Nr. 12. Prima tragere la a V-a LOTERIE de CLASA reg. ung. priv., se incepe la 16 și 17 Novembre a. c. Oferim losurile valabile la acesta tragere cu prețurile originale și anume: Los întreg, jumătate a patra parte a opta parte fl. 6.— fl. 3.— a patra parte fl. 1.50 fl. —.75 Comande se execută prompt.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Circa 250 care (20 vagoane)

FÊN, 2-2

calitate I, se află de vânzare.

A se adresa la D-nul avocat

HÂRSIANU, în Sibiu.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

OOOOOOOOOOOOOOOOOO

De vânzare

sau

de închiriat.

Casa din Strada Cimiteriilor nr. 8, vis-à-vis de gimnasiu român, care constă din 4 camere, 1 bucătărie, 1 sopron, pivniță, conduit de apă, este de vânzare sau de închiriat, în condițiune foarte avantajoasă.

Pentru informațiuni mai de-a-prope, a se adresa la Domnul

Ioan Bidu
în Sinaia. (România)

7423-3.

OOOOOOOOOOOOOOOOOO

OOOOOOOOOOOOOOOOOO

Salda-Contist,

zum sofortigen Eintritt gesucht.

Derselbe muss die doppelte Buchführung perfekt verstehen und der deutschen sowie der rumänischen Sprache in Wort und Schrift vollkommen mächtig sein.

Bewerber welche auch ungarisch können werden bevorzugt.

Offerte mit Zeugnisabschriften und Gehaltsansprüchen sind zu richten an

Alex. Adamovich

7482-3. Ujvidék, (Bács-Bodrog megye).

OOOOOOOOOOOOOOOOOO

Marele magazin de încălțăminte a lui I. Sabadeanu în Brașov, (Nr. 10) Strada Porții (Nr. 10),

care prin soliditatea sa în curs de 30 de ani, de când există pe piața Brașovului, și a câștigat în totă Austro-Ungaria și România un renume bun. Recomandă onor. public

marele assortiment de încălțăminte, garantate de solide și moderne,

pentru bărbați, dame și copii, pentru mire și mirésă pentru dans, gimnastică, casă și pentru atelier (lucrătoare) etc. etc. toate cu prețuri foarte moderate, ce se poate vedea, din consemnarea prețurilor celor-va articule precum urmază:

Pentru bărbați:

- Ghete de piele vachs, taie în cuie lucrate cu gumă de la fl. 2.95 în sus
- " " " " în besățuri, cu s. fără nast. " fl. 3.50 "
- " " " " " ou șinore " fl. 4. — "
- " " " " " seu postav și cu pele în jur de iarnă fl. 4.50 "
- " " " " " lac rus. " " fl. 5. — "
- " " " " " de mânușe lac de salon fine dela fl. 4.80 "
- " " " " " vachs franțuz. cusute în beset fine " fl. 5.50 "
- Pantofi de piele vachs în cuie lucrate " fl. 3. — "
- " " " galbene " fl. 3.60 "
- " " " lac salon fine cusute " fl. 4.50 "
- Cisme lungi de piele juft rus. talpă dublă " fl. 7.50 "
- " " " de postav de stiria cu pele în jur " fl. 7.50 "
- " " " de drum peste ghete de purtat, din postav " fl. 4. — "
- " " " de copii mici fl. 2.60, de copii mari " fl. 2.80 "
- Galoci de bărbați de Viena fl. 2. — rusesc " fl. 2.80 "
- Șoșoni " " " " fl. 3.80 " " fl. 4.80 "
- Pantofi pentru gimnast. cu talpă de gumă rus. " fl. 1.25 "
- " " " de pânză rusescă grosă cu talpă de pele în țințe lucr. pânză neagră seu cafinie cu vârfuri " fl. 1.20 "
- Pantofi de casă de pele ori păslă, de stofă " fl. 1. — "

Pentru dame:

- Ghete de piele patentă seu vișel în besăț cu gumă dela fl. 2.85 în sus
- " " " Gems " " " besăț cu " " " viruri de ac dela fl. 3.80 "
- " " " " " în bes. cu șinore " fl. 3.50 "
- " " " " " nasturi " fl. 4. — "
- " " " " " mânușe cu lac salon în jur, fine " fl. 4.50 "
- Pantofi de piele tari pentru stradă în cuie " fl. 2.50 "
- " " " galbenă " " " fl. 2.60 "
- " " " fine pentru dans ușore " fl. 1.80 "
- " " " de lac salon pent. dans ușore " fl. 2.20 "
- " " " atlas seu mătasă albă pen. mirese " fl. 2.50 "
- " " " lac cu spangen pentru stradă " fl. 3.20 "
- " " " pentru gimnastică negri seu cafinie talpă de gumă dela fl. 1.20 "
- " " " de pânză rus. gróse, neagră seu cafinie în cuie p. gimn. stradă și atelier dela fl. 1.10 "
- " " " pentru casă, de stofe de păslă, de pele " fl. —.90 "
- Ghete de Brúnel cu gumă " fl. 2.80 "
- Pantofi de " Sialon cu șinore și lac " fl. 2. — "
- Ghete de piele pentru fetițe mai mari " fl. 2.60 "
- " " " mici " fl. 1.60 "
- Pantofi de copii dela 40 cr., 65 cr., 85 cr. " fl. 1.20 "

Mare alegere în încălțăminte de băieți, fete și copii, în diferite colori, forme, calități, cu prețuri reduse.

Specialități încălțăminte de lăuc fabricate: Viena, Carlsbad, Paris, Berlin, Petersburg, etc. din pele Chevreau, Vachs, și din Lac de salon, în diferite colori și facon modern, se află în mare alegere și se poate comanda și după măsură directă din aceste fabrici.

Depozitul de Galoci și Șoșoni de gumă rusescă, al celei mai renumite fabrică de gumă din Petersburg, se află pentru tot Ardealul numai la sus numită firmă, unde se vinde fie-care păreche sub garanță, pentru durabilitate cu preț moderat.

Reparaturi și comande după măsură se primesc și se efectuează prin un măestru dibaci și prompt.

Comanda din afară de Brașov se efectuează prompt, însă numai cu rambursă; încălțăminte neconvenabile se primesc franco înapoi spre schimbare, eventual se înapoiază valoarea. — La comande din afară trebuie următoarele arătate: de ce preț? din ce pele? ce formă? ascuțit seu rotund? în beset seu simplu? cu talpă gróse seu șutire. Ca măsură se poate trimite un papuc vechi cu posta ca: „Mustră fără valoare“ cu 5 cr. De ajuns este și arătarea Numărului încălțăminte, care cumpărătorul de obicei procură din prăvălii de încălțăminte. Altcum poate ori și ce laic lua măsura piciorului cu centimetru seu cu o fâșie de hârtie măsurând partea piciorului pe din nătru dela mijlocul călcăiului până la vârful degetului cel mare, peste talpe și degete, peste glesne, peste călcăii și peste pulpe, trimițând această măsură prin epistolă se poate efectua comanda după dorință.

Gazeta Transilvaniei cu numărul à 5 cr. se vinde la Librăria Nic. I. Ciureu și la Eremias Nepoții.

Firmă fundată în anul 1833.

Adolf Resch

Giuvăerģiu

Brașov, Strada Porții Nr. 7.

Asortiment bogat

de giuvaerģicale, obiecte de aur și argint, clasor-nice de buzunar elvețiane, assortiment foarte frumos.

Depozit de argintărie fină Cristofl, argintărie Alyana I-a calitate din fabrica Brendorf, precum și argintărie China calitate mai ieftină.

Cumperatură de obiecte vechi: de aur și argint, petri scumpe, margaritar, monede vechi și tot-felul de antichități. Suflat cu aur solid, cu argint, legal cu niket, aramă pe cale electrică.

Tóte reparaturile ce cad în bransa de sus, se eșecută ieftin și prompt.

— Gravuri în pėtră și metal. —

Specialitate: Confectionare de obiecte bisericesci și anume: Candele, cadelnițe, cruci, potire etc. etc.

— Brașov, Strada Porții Nr. 7. —

La espositiile igienice din Cairo în anul 1895 și în Londra la an. 1896 au fost premiat SPIRTUL REUMA **cu diploma de onore** și cu **medalia de aur.** Probat de capacitate medicale și întrebuințat cu succes în spitale

SPIRTUL-REUMA

are efect sigur în toate părțile corpului și anume contra reumatismului, dureri de nervi, soldina, ischias, astma s a

Efectul în unele casuri este extra-ordinar, astfel, că după o singură întrebuințare alina dureri vechi.

Dureri de dinți și cap vindecă în 5 minute.

Prețul unei sticle cu regule întrebuințării 1 corónă, calitate mai tare 2 corónă 40 fileri.

Depou principal în Budapesta la farmacia D-lui Iosef Török, Király-utca 12 și a d-lui Dr. A. Egger, Váci körút 17, asemenea în toate farmaciile din provincie, precum și la preparatorul

WIDDER GYULA,

farmacist în Sátoralja-Ujhely.

Comande din provincie se efectuează punctual.

Depou în Brașov la farmaciile: Victor Roth, Friedrich Stenner, Franz Kelemen, A. Jekelius, Carl Schuster. În Cohala: Ed. Victor Melas.